

Innováció a könnyen érthető nyelv területén: az első magyarországi ellenőrképzés tapasztalatai

LADÁNYI LILI – MAGYAR ÁGOSTON

ladanyi.lili@szte.hu

magyar.agoston@szte.hu

ABSZTRAKT

Az értelmi sérült személyek számára hozzáférhető információ készítésének több szabályrendszere is megerősíti, hogy a könnyen érthető információ érthetőségét az információ célcsoportjába tartozó egy vagy több személynek ellenőriznie kell. (Inclusion Europe és ÉFOÉSZ, 2009)

A Szegedi Tudományegyetemen létrejött Könnyen Érthető Információs Központ (KÉIK) vezetői egy munkacsoport létrehozását követően kidolgozták a magyarországi könnyen érthetőségi ellenőrök képzési programját, és 2022 februárjában megtartották Magyarország első ellenőrképzését. Jelen beszámoló e képzés kidolgozásának és megvalósításának tapasztalatait mutatja be.

Kulcsszavak: könnyen érthető nyelv, könnyen érthetőségi ellenőr, ellenőrképzés, felnőttképzés, képzésfejlesztés

DOI: 10.52092/gyosze.2022.4.11

BEVEZETÉS

A magyarországi Móraalmi Komplex Fejlesztő Centrum létrehozásáról szóló 1264/2019. (V. 7.) számú kormányhatározat alapján a Szegedi Tudományegyetem 2020-2023 között valósítja meg az „SZTE JGYPK képzési portfólió fejlesztése, Könnyen Érthető Információs Központ létrehozása a Szegedi Tudományegyetemen” c. projektjét. A szakmai program kereteiben Horváth Péter László vezetésével létrehoztuk az ország első Könnyen Érthető Információs Központját (KÉIK) a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Gyógypedagógus-képző Intézetében, ahol kiemelkedő célunk, hogy egyenlő eséllyel hozzáférhető információk készítésével támogassuk az alacsony nyelvi kompetenciájú, illetve az információ értelmezéséhez támogatást igénylő személyek társadalmi integrációját.

A KÉIK irodának jelenleg 4 állandó munkatársa van: Sallai Ilona és Cziráki Zsolt tapasztalati szakértők és könnyen érthető nyelvi ellenőrök, valamint Ladányi Lili és Magyar Ágoston szakmai vezetők. Emellett a projekt és az iroda működéséhez kapcsolódó feladatok révén szorosan együttműködünk számos szakemberrel, szervezettel is.

MÓDSZER

Az értelmi sérült személyek számára hozzáférhető információ készítésének több szabályrendszere is megerősíti, hogy a könnyen érthető információ érthetőségét az információ célcsoportjába tartozó egy vagy több személynek ellenőriznie kell (Inclusion Europe és ÉFOÉSZ, 2009). Az ellenőrzés személyi feltételeinek biztosításáról európai szinten különböző nézetekkel találkozhatunk. Az egyik nézőpont képviselői úgy vélik, hogy nincs szükség az értelmi sérült személyek ellenőri tevékenységre való tanfolyami felkészítésére, hiszen a mindennapi életben szerzett személyes tapasztalataiknál fogva lesznek alkalmasak erre a feladatra. A másik nézőpont szerint, mint minden szakmunkánál, szükség van az értelmi sérült személyek tanfolyami keretek közötti felkészítésére (Horváth, Magyar A, Ladányi & Magyar Á., 2021). A Szegedi Tudományegyetemen létrejött Könnyen Érthető Információs Központ munkatársai mindkét nézőpontot megismerhették egy-egy tanulmányút keretein belül Grazban, illetve Augsburgban. A két tanulmányút tapasztalatait összevetve a KÉIK vezetői egy munkacsoport létrehozását követően kidolgozták a könnyen érthetőségi ellenőrök képzési programját, és 2022 februárjában megtartották Magyarország első ellenőrképzését.

A képzés az „Érted? Nem érted? Ellenőrizd” elnevezést kapta, és elsődleges célja az volt, hogy a résztvevők felkészüljenek könnyen érthető nyelvi szinten megfogalmazott tartalmak érthetőségének egyéni, illetve csoportos ellenőrzésére asszisztensek támogatása mellett. A célcsoport nagykorú, cselekvőképes és cselekvőképességet részben vagy teljes mértékben korlátozó gondnokság alatt álló, tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott személyek voltak. A képzésbe való bekapcsolódás feltételei közé tartozott egy felvételi beszélgetésen való részvétel, ahol a célcsoport beszédének érthetőségét, valamint írás- és olvasástudását vizsgálta egy kétszer négy főből álló bizottság. A könnyen érthető nyelvi ellenőrök 2022. február 25. és március 26. között 6 képzési napon, összesen 30 órában sajátíthatták el az ellenőrképzés elméleti (7 óra) és gyakorlati (23 óra) anyagát. Az óraszámokból is kitűnik, hogy a vezérelv a cselekvésbe ágyazott tanulás volt. A csoport munkáját két oktató mellett 2 participatív oktató, valamint 4 asszisztens segítette. A felépítését tekintve 12 kérdés formájában megfogalmazott tematikus egységből állt a képzés, például: „Milyen a könnyen érthető szöveg?”, „Miért fontos ellenőrizni az érthetőséget?”, „Hogyan dolgoznak az ellenőrök?”, „A képek segítik a megértést?”.

A tanfolyam gyakorlati vizsgával zárult, mely az utolsó képzési nap végén valósult meg. A két részből álló gyakorlati vizsgafeladat egyéni, illetve csoportos megoldására 3x45 perc állt rendelkezésre. Csoportban egy kétoldalas, könnyen érthető szövegben a szöveg, illetve a szöveget magyarázó, összesen 6 db kép érthetőségének megbeszélése történt, illetve a probléma rögzítése a tanult módszerekkel. Egyénileg pedig az előző feladatban használt, kétoldalas könnyen érthető szövegben a nem érthető, illetve a nem egyértelműen érthető szavak, mondatok megjelölése a tanult módszerekkel volt a feladat. A munkát vizsgabiztosok támogatták, és valamennyi vizsgázó sikeresen teljesítette a követelményeket.

EREDMÉNYEK

A résztvevők tudása a képzés befejeztével számos új ismerettel és új képességgel bővült. Határozottan és magabiztosan fel tudták ismerni különböző szövegváltozatok közül a könnyen érthető szöveget, nagyon jó munkakapcsolatot alakítottak ki egymással és az asszisztensekkel. Büszkeséggel töltötte el őket, hogy nélkülük nem készülhet könnyen érthető anyag, fontos munkát fognak végezni képesítésük birtokában: ellenőrként támogatják a könnyen érthető anyag készítőinek (szerzőknek, fordítóknak és illusztrátoroknak) munkáját, a könnyen érthető kiadványokban a nevük ellenőrként lesz feltüntetve, és mivel az ellenőrzés munkatevékenység, ezért lehetőség szerint díjazás is jár. Megértették, hogy a könnyen érthető információhoz való jog az értelmi sérült személy alapvető emberi joga, és hogy miért fontos és miért nélkülözhetetlen a könnyű érthetőség ellenőrzése. Felismerték, hogy hátrányuk származik abból, ha valamit nem értenek, és megtudták fogalmazni, hogy milyen előnyei származnak a könnyen érthető információ birtokában a saját életükben. Mindezek ellenére általános jelenség volt a képzés során és a vizsgán is, hogy azt, hogy egy szövegben egy-egy szó, mondat vagy maga a szöveg nehezen érthető, azt félve és bátortalanul fejezték ki. Nehezen tették belsővé azt az érzést, hogy ha valamit nem értenek, az nem az ő hiányosságuk, hanem a szövegé, és hogy joguk van és ellenőri munkájukból adódóan kötelességük ezt jelezni, senki nem fogja emiatt őket butának vagy alkalmatlannak gondolni. A képzés során az ellenőrzés folyamatát gyakran negatívan befolyásolta ez a megfelelési kényszer, erre sokkal több időt kellett szánni, mint azt terveztük, és fontosnak tartjuk ezt a képzés utáni ellenőrzési munkák során is hangsúlyozni, ennek az érzésnek az átalakulása nem megvalósítható hat nap alatt.

KÖVETKEZTETÉSEK

A 30 órás képzést az eddigi tapasztalatok alapján sikeresnek tekinthetjük, mint minden szakmunkánál, az ellenőri tevékenység esetében is szükségesnek bizonyult az értelmi sérült személyek tanfolyami keretek közötti felkészítése. Terveink közt szerepel a felvételi eljárás módosítani, fontosnak tartjuk, hogy már akkor valamilyen módon fényt derítsünk a fentebb említett megfelelni vágyás mértékére, valamint arra, hogy milyen szintű értő olvasásról beszélhetünk, ugyanis a homogénebb tanulócsoportok kialakítása hatékonyabb munkavégzést eredményezett a képzés során. A képzési program módosítása után tervezünk tanfolyamot tartani nem olvasó személyek számára is, emellett megbízási szerződéssel folyamatosan foglalkoztatni végzett ellenőreinket, akik számára a szupervízió érdekében közösségi programokat is szeretnénk szervezni, ahol a tudásfrissítés mellett a közösségépítésre is nagy hangsúlyt fektetünk.

IRODALOMJEGYZÉK

- Inclusion Europe és Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Szövetsége (2009). *Az egész életen át tartó tanulás oktatóinak képzése. Iránymutatás azoknak az embereknek a képzéséhez, akik könnyen érthető dokumentumokat készítenek.* Inclusion Europe.
- Horváth P. L., Magyar A. M., Ladányi L., & Magyar Á. (2021). Tanulmányúton jártunk a Caritas Augsburg (CAB) szervezetnél. *Gyógypedagógiai Szemle*, 49(2-3.), 231–234.